

ЗА ПРОФ. ТРИФОН ТРИФОНОВ – ЗА ПРИМЕРА НА ЧОВЕКА И ДЕЛОТО НА УЧЕНИЯ

Михаил Мусов

Университет за национално и световно стопанство

Как да се цитира тази статия / How to cite this article:

Musov, M. (2024). Za prof. Trifon Trifonov – za primera na choveka i deloto na ucheniya (Prof. Trifon Trifonov – Role Model and Outstanding Researcher). *Economic Thought Journal*, 69(1), 102-115, (in Bulgarian).
<https://doi.org/10.56497/etj2469106>

To link to this article / Връзка към статията:

<https://etj.iki.bas.bg/history-of-economic-thought-methodology-and-heterodox-approaches/2024/05/13/za-prof-trifon-trifonov-za-primera-na-oveka-i-deloto-na-ueniya>

Published online / Публикувана онлайн: 13 May 2024

Submit your article to this journal / Изпратете статия за публикуване

<https://etj.iki.bas.bg>

Article views / Статията е видяна:

View related articles / Други подобни статии:

View Crossmark data / Вж. информация от Crossmark:

Citing articles / Цитиращи статии:

View citing articles / Вж. цитиращи статии:

Вместо увод

Проф. д-р Трифон Трифонов е едно от водещите имена сред изследователите на счетоводството, творили през последните петдесет години – края на ХХ и началото на ХХІ век. Приносът му за развитието на теорията на счетоводството и в частност на управленското счетоводство, е широко признат, затова тук нямаме за цел да доказваме нещо, което е отдавна известно. Този материал, посветен на 80-годишнината от рождението на проф. Трифон Трифонов, има за цел да засвидетелства признание и уважение към неговото дело. Защото уважението към тези, които са работили активно преди нас, нашето желание да продължават да бъдат сред нас, да творят и да ни напътстват – това е увереността в бъдещето на всяка академична общност. Само тези, които не мислят за утрешния ден, смятат спомена за излишен. На тях следва да се припомни старата истина, че дърветата живеят и се развиват единствено тогава, когато имат здрав корен.

Преподавателска и изследователска дейност. Основни публикации

По-нататък е представена биографията на проф. Трифон Трифонов (УНСС, 2020, с. 357; УНСС, 2021, с. 100-112; Трифонов, 2004, с. 9; 2008, с. 11). Тя за пореден път потвърждава една стара истина – че за истинския творец, за академичната личност с призвание между живота и творчеството не съществува граница. Творецът винаги и навсякъде си остава творец.

Трифон Благоев Трифонов е роден на 21.01.1944 г. в с. Брест, област Плевен. Средното си образование завършва в СПТУ „Марин Дринов“ – София (1961). Завършва специалност „Счетоводна отчетност“ във ВИИ „Карл Маркс“ – днес Университета за национално и световно стопанство, УНСС (1971). Образователната и научна степен „доктор“ придобива с дисертационен труд на тема „Ефективност от използването на оборотните средства и тяхното информационно осигуряване в промишлените организации“ (1979). Избран е за доцент (1995) и за професор (2008) в катедра „Счетоводство и анализ“ на УНСС.

Научните му интереси са в областта на: теорията на счетоводството; управленското счетоводство; счетоводното изследване на разходите и себестойността и методологическите проблеми на себестойността; счетоводната оптимизация на активи и пасиви; стратегическото счетоводно бюджетиране; корпоративното счетоводство, корпоративните финанси и финансовото управление на корпорацията; финансово-инвестиционния анализ; развитието на световната икономическа мисъл; икономико-математическата школа в икономикса; международните аспекти на счетоводството и финансите и др.

Има множество дългосрочни и краткосрочни *научни специализации в чужбина*: Държавен икономически университет – Санкт Петербург, Русия (1974); Laboratoire d'Econometrie, L'Ecole Polytechnique – Париж, Франция (1976); Университет по икономика и бизнес – Познан, Полша (1978); Nuffield College, University of Oxford, Великобритания (1993); University of Toronto, Канада (1997); University of Amsterdam, Нидерландия (1996); Athens University of Economics and Business, Гърция (1998) и др.

Като *гост професор* преподава дисциплината „Управленско счетоводство“ в Държавния университет по наука и технологии на Енугу (Enugu State University of Science and Technology, Faculty of Management Sciences, Department of Accountancy), Нигерия (1986 – 1989), и в Университета на Торонто (University of Toronto, Department of Accounting), Канада (1997).

Бил е финансов директор на представителството на англо-холандското дружество „Trust, Management & Finance“ (TMF), София; финансов директор на българо-американското предприятие „Химтрейд“, София – съвместно предприятие на DOW Chemical (САЩ) и „Химимпорт“ (България). Работил е и в Министерството на външноикономическите връзки и Министерството на външната търговия на Р България.

Проф. Трифонов има издадени над 100 публикации. За труда си „Теория на счетоводството“ получава националната *Годишна награда за икономическа литература* (1997). Той е автор на първата българска статия в американско счетоводно списание. Публикувал е и статии по счетоводство във водещото в страната ни научно списание „Икономическа мисъл“¹.

Научен ръководител е на двама успешно защитили докторанти:

- Красимир Тодоров Тодоров, тема на дисертационния труд: „Счетоводни модели за съпоставянето на приходите и разходите в корпоративни структури“ (2005);
- Михаил Желязков Мусов, тема на дисертационния труд: „Счетоводен анализ на корпоративните пасиви в светлината на теорията за капиталовата структура“ (2010).

Владее руски, английски и френски език.

¹ „Методологически проблеми на себестойността в условията на оптималното управление на микроикономиката“ – в съавторство с В. Трифонова (1982, бр. 8, 34-47); „В търсене на изгубеното влияние на предвоенния български неокласицизъм върху съвременния корпоративен икономикс“ (2000, бр. 2, 3-25); „Методологични проблеми на съкратената печалба в условията на оптималното управление на финансите“ (2000, бр. 6, 23-46); „Методологията на корпоративното икономическо знание в съответствие с философията на науката“ (2007, бр. 2, 29-49).

Основни научни приноси

Изброяването и систематизирането на научните приноси в творчеството на проф. Трифонов е нелеко начинание. Ето защо опитът за подобно систематизиране, представен по-нататък, трябва да бъде разглеждан единствено и само като едно скромно авторово мнение с надеждата, че ще бъде полезен най-вече на младите изследователи, които тепърва ще работят в областта на теорията на счетоводството и на управленското счетоводство.

Обосноваване на счетоводния модел на съкратената себестойност (от средата на 70-те години на XX век)

Емблематичен за научното творчество и за академичната съдба на проф. Трифонов остава обосноваваният от него *счетоводен модел за калкулиране по основни производствени разходи (т.нар. съкратена себестойност)*, който авторът определя още като „оптимизационен счетоводен модел за съизмерване на разходи и приходи“. За методологична основа при разработването на модела той използва теорията за оптималното планиране и управление на акад. Леонид Канторович² и постиженията на източноевропейската икономико-математическа мисъл. В условията на плановото стопанство моделът на съкратената себестойност не само че не среща научна приемственост, но е приет за идеологическа ерес. И така близо 20 години – до официалното признание на калкулирането по основни производствени разходи и включването на съкратената себестойност в Закона за счетоводството от 1991 г. За да подчертае научния принос на проф. Трифонов за обосноваването и утвърждаването на модела на съкратената себестойност, както и дадения от него пример за достойно академично поведение, проф. д.к.н. Михаил Динев отбелязва:

„Преобладаващо изводите и оценките в трудовете на д-р Трифонов са принос в теорията на счетоводството ... Открояват се разработките за базисните схеми на калкулацията, влиянията им върху оптимизационните решения, обосноваването на авторския „патент“ за т.нар. съкратена себестойност и други. Отново е необходимо да се напомни, че в годините (1975 – 1990), когато не се приемаше терминът „съкратена себестойност“, младият научен работник обоснова философията на формирането на състава на съкратената себестойност. Цената на тази дързост бе висока, но остана като пример за научно достойнство и последователност в защита на научно твърдение. В наши дни теоретичните постановки на автора можеха да се приемат с други оценки, защото

² Леонид Канторович (Leonid Kantorovich) и Тялинг Купманс (Tjalling Koopmans) са носители на Нобелова награда по икономика за 1975 г. „за техния принос към теорията за оптималното разпределение на ресурсите“ (вж. <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/1975/summary/>).

като начин на извеждане те са нещо оригинално, показват широта и дълбочина на изследването, на съвременното творческо мислене. Тази възможност все пак вече няма условия да се прояви, защото творческият и демократичният характер на изследване наложиха своето veto над догмите и на схоластиката. Заслуга за това безспорно има и д-р Трифонов“ (цит. по Трифонов, 2004, с. 7).

От позициите на днешния ден е твърде мъчно да си представим колко трудно е било тогава да се отстоява правотата на една научна идея, която не се приема по чисто идеологически причини. Във връзка с това проф. Трифонов отбелязва (под линия) в по-късен свой труд:

„Авторът има много горчив опит от 70-те години на миналия век за нетолерантна дискусия във връзка с неговите пионерски изследвания за осъвременяването на методологията на социалистическата отчетност по идеите и методите на марксистката икономико-математическа наука, разработена в бившия СССР. По-специално се имат предвид върховите научни постижения на световно признатата теория за оптимално планиране и управление на акад. Л. Канторович“ (Трифонов, 2007а, с. 13).

Единственото, за което проф. Трифонов продължава да апелира и днес, е „необходимостта от прилагането на принципа за „приемственост и обновление“ в счетоводната ни наука“ (Трифонов, 2018, с. 51). А стремежът му непрекъснато да обогатява своите знания неведнъж го води до това да осъзнава, че собствените му идеи не са непременно качествено нови, а преоткриват съществуващи и вече обосновани (макар и неизвестни му дотогава) научни истини – разочарование, което той най-добросъвестно споделя:

„Бяхме приели, че под влияние на бившата съветска Теория за оптималното планиране и управление (ТОПУ) от средата на 70-те години на миналия век едва ли не първи сме обосновали приложението на „съветския“ пределен анализ в родната счетоводна наука... Оказа се, че на основата на възприемането на постиженията на икономическите методи и моделиране (ИММ) от страна на бившите съветски макроикономисти просто сме преоткрили функционалния анализ на ниво на предприятие. Неговите основни приложения под влияние специално на германската счетоводна школа (Kostenrechnung) са били много добре известни на плеядата български счетоведи от периода 1940 – 1945 г.“ (Трифонов, 2018, с. 39).

Разбира се, това признание от страна на проф. Трифонов към постиженията на довоенната ни счетоводна школа (което е характерно за цялото му творчество) по никакъв начин не намалява приноса му за обосноваването на модела на съкратената себестойност. То обаче още веднъж показва силата на неговия творчески дух.

Развитие на теорията на управленското счетоводство (от средата на 70-те години на XX век)

Няма друго име, което да може да се нареди до това на проф. Трифон Трифонов що се отнася до *развитието на управленското счетоводство в Р България*. Освен че полага основите на съвременното изучаване на тази твърде сложна част от счетоводното знание в нашата страна, той прави това с подчертано оригинален подход. В неговите трудове по автентичен начин взаимно се допълват и обогатяват постиженията на три школи: англосаксонското управленско счетоводство, източноевропейската математическа икономия и българското довоенно калкулативно-аналитично счетоводство.

Оригинален принос в световен мащаб има и разработваната от проф. Трифонов *теория за единна счетоводно-балансова оптимизация*. Сърцевината на тази теория е в интегрирането на производствената оптимизация на ресурсите (активите) с финансовата оптимизация на капиталовата структура (собствения капитал и пасивите). Самото интегриране почива на принципа на счетоводната двойственост и неговото последователно приложение, от една страна, по отношение на активите (активното проявление на стойността на организацията като потребителна стойност), а от друга – по отношение на собствения капитал и пасивите (пасивното проявление на стойността като разменна стойност). Според проф. Трифонов оптимизацията на активите трябва да се осъществява на базата на теорията за оптималното планиране и управление, докато финансовата оптимизация – въз основа на концепциите на приложния финансов икономикс (в частност – по теорията за оптималната капиталова структура).

Приносите на проф. Трифон Трифонов за развитието на теорията за единната счетоводна оптимизация са подобаващо оценени както в чужбина, така и в България. В резюме към неговата статия „Management Accounting in Bulgaria: A Work in Progress”, публикувана в американското списание „Cost Management” (Trifonov, 2005), двамата редактори Catherine Stenzel и Joe Stenzel отбелязват:

„Неортодоксални български учени работят върху развитието на счетоводната оптимизация на пасивите под влияние на американската теория за капиталовата структура. Целта е да се изгради единна теория на счетоводния анализ като грижливо формулирана българска алтернатива на общите принципи на международното управленско счетоводство и да се конкретизират подходящите контексти за практическа употреба“ (цит. по Трифонов, 2009, с. 88).

У нас напълно закономерно проф. д.ик.н. Михаил Динев изтъква в предговора към първото издание на своя непреходен труд „Обща теория на счетоводството“:

„В многообразието от постановки с голямо значение се открояват оригиналните проблеми, разработени от проф. К. Пергелов, за стойностните съпоставки на активите и пасивите в светлината на икономическата теория. По-късно, в днешно време, бурно навлязоха в науката за счетоводството новаторските разработки на доц. д-р Тр. Трифонов, които бележат етап в този клон на знанието. В неговите произведения като: „Обща теория на счетоводството“, „Теория на счетоводството“, както и във „Финансово счетоводство“, „Корпоративно счетоводство“, „Управленско счетоводство“ и др., са отразени най-добрите постижения на счетоводната наука досега у нас и в света, изведени са нови, оригинални решения за стойностната теория в счетоводството, за метрификацията в счетоводния анализ. Ето защо настоящият учебник приема всичко постигнато и отразено в произведенията на доц. Трифонов и без да повтаря вече безспорното в тях, следва линията на разнообразието в подходите към счетоводните знания“ (Динев, 2000, с. 11).

Няма как след тези хубави думи да не признаем, че всички ние, които най-добре познаваме постиженията на проф. Трифонов, сме в дълг към понататъшното разработване на идеите за единната счетоводна оптимизация на активното и пасивното проявление на стойността на предприятието. Тези и други негови идеи, вероятно поради това, че изпреварват времето си, не успяват да намерят овреме приемствеността, която заслужават. Може би всеки от нас има своите оправдания, които снемат вината, но не отменят дълга. Той си остава. Единственият начин, по който бихме могли (поне частично) да изпълним този дълг оттук нататък, е, като се връщаме към научните трудове на проф. Трифонов – към съдържащите се в тях най-добри „постигания на счетоводната наука“ и към предложените „оригинални решения“. Но не самоцелно, а с идеята да ги изведем на ново, по-високо теоретично равнище, като ги поставим в контекста на съвременните проблеми, които сме призвани да решаваме.

Обновяване на теорията на счетоводството (от края на 90-те години на XX век)

Също толкова многоаспектни са и приносите на проф. Трифонов по отношение на *качественото обновяване на теорията на счетоводството* след промените в обществено-икономическата система в България след 1989 г. Прилагайки историко-логическия метод, той успява да проследи развитието на счетоводното познание в пространството и времето, като го разглежда във взаимна връзка и зависимост от степента на развитие на производителните сили, установените социално-икономически отношения и прогреса на икономическата теория. Този принос също е оценен по достойнство. За първи път изследовател по счетоводство получава националната *Годишна награда за икономическа лите-*

ратура (1997). Това постижение остава ненадминато и до днес и напълно заслужено получава признание от страна на проф. Коста Пергелов:

„Чрез своя труд д-р Трифонов написа биографията на счетоводството като наука и професионална дейност. Този труд позволява на сегашното поколение счетоводи да погледне в мрака на миналото и да открие и възприеме ценни истини. Посоченият принос е плод на къртовски изследователски труд и неоспорим усет и интуиция ... Само човек, който е влюбен дълбоко в науката, е готов на такова себеотдаване ... Такива изследвания може да направи автор с извънредно богата икономическа култура, който е в състояние да превъзмогне личните си мисли и пристрастия и да долава и отразява онова, което е рожба на общественото развитие като социално-исторически процес“ (цит. по Трифонов, 2008, с. 10).

И още – и отново напълно заслужено:

„Публикациите на доц. д-р Трифонов се открояват с неспокойния и постоянно търсещия дух на автора им, насочен към разкриване и теоретично обосноваване на съдържанието на счетоводството като основна функционална наука. За българската общественост те са ценни както с теоретичните им съждения, така и с похвалния стремеж на автора да разкрие и популяризира постиженията на българските учени и специалисти в тази сложна професионална и научна дейност, имаща многовековна история“ (пак там).

Изключително съществен е и приносът на проф. Трифонов за утвърждаването на „икономико-стойностния подход“ в счетоводството. Този подход не е нов за българската счетоводна теория. Вдъхновяваща обаче е всеотдайността на проф. Трифонов в отстояването на водещото място на икономическия подход, както и в задълбочеността на неговото разработване (по еволюционно формиралите се школи за стойността – меркантилна школа, класическа школа, неокласически анализ и неокласически синтез). По този повод проф. д.ик.н. Михаил Динев отбелязва:

„Икономическият подход представя счетоводството като частен случай на икономикса ... Доскоро този подход имаше привилегията на западноевропейската счетоводна теория, но не е безразличен и за българската счетоводна наука. При това не от вчера. От трудовете на проф. Добрев от 30-те години на XX век към трактовките на проф. Пергелов до разнообразната интерпретация на проблематиката от доц. Трифонов икономическият подход има добър прием в българската счетоводна теория“ (цит. по Трифонов, 2008, с. 10).

Икономическият подход в счетоводството води своето начало от трудовете на предвоенните ни изследователи, но творчеството на проф. Трифонов е това, което възражда съвременния интерес към този подход, което успява да ни на-

кара да възприемаме счетоводството не като елементарна счетоводна отчетност, а като сложна „икономико-аналитична творба“. А тази промяна в мисленето е наистина ключова, защото е свързана с мястото на счетоводството сред останалите икономически дисциплини, както и с професионалната реализация на лицата със счетоводно образование. Тя е фундаментална, защото е пряко свързана със статута на счетоводната професия. Още по-важна е тя в контекста на съвременните условия: глобализация; изисквания, свързани с устойчивото развитие; дигитализация и изкуствен интелект; еволюция на корпоративните отчети към интегрирано отчитане, както и към отчитане на екологичните, социалните и управленските фактори и др.

Научните търсения на проф. Трифонов не спират с утвърждаването на икономическите основи на счетоводната теория. За него този резултат, макар и удовлетворителен, не е достатъчен, защото не разкрива цялостно фундамента, върху който се изгражда и развива счетоводното познание. Липсва философията, в частност – философията на науката. С основание проф. Трифонов може да бъде определен като пионер в разработването на счетоводната теория в България – на нейния предмет, метод и методология – *през призмата на философията на науката и научните революции от XX век* (създадена от К. Попър, Т. Кун и И. Лакатош и утвърдила се като съвременна философско-методологична основа на емпиричните науки). При това той наистина постигна „качествено ново и съвременно изясняване на счетоводната теория“ (Трифонов, 2007а, с. 235), без да отрича достойнствата на традиционното интерпретиране на базовите счетоводни теории в контекста на господствалия по времето на планово стопанство диалектически материализъм. В своята рецензия към труда „Общометодологични и икономически основи на счетоводното познание“ (цит. по Трифонов, 2007а, с. 241) проф. д.ик.н. Михаил Динев пише:

„Принос на автора е и това, че след обективен анализ на философски, икономически и счетоводни проблеми се достига до един логически завършек на идеи за моделиране на счетоводната теория и методология от съвременен тип ... Личното ми становище е, че тези постановки остават трайна и значима следа за настоящото и бъдещото развитие на счетоводното знание. Такова изследване и с такъв замах, мащаб и дълбочина в българската теория на счетоводството не е предлагано.“

В допълнение, статията „Методологията на корпоративното икономическо знание в съответствие с философията на науката“, публикувана в сп. „Икономическа мисъл“ (Трифонов, 2007b), заслужено получава високата оценка на един от нашите най-видни икономисти проф. д.ик.н. Камен Миркович:

„Статията на Трифонов за методологията на корпоративното икономическо

знание по философията на науката е много интересна, по-специално относно методологията на финансовата наука ... Дали всеки раздел на икономическата наука трябва така перфектно да обосновава своята методология? В действителност авторът прави принос за цялата икономическа теория!“ (цит. по Трифонов, 2007а, с. 3).

Въз основа на съвременното философско осмисляне на счетоводната теория, което проф. Трифонов ни предлага, той поставя пред нас и пред бъдещите изследователи една твърде нелека задача: „изграждане на теорията и методологията на функционалните счетоводни дисциплини, а именно финансовото (систематическото) счетоводство и управленския (вътрешнофирмения) счетоводен анализ от позициите на икономикса и философията на науките и научните революции“ (Трифонов, 2007а, с. 237). Нека вярваме, че можем, и нека работим за изпълнението на тази задача. Времето ще покаже доколко сме успели да използваме предложената ни от проф. Трифонов научна методология. Едно обаче е сигурно – без неговото дело по утвърждаване на взаимната зависимост между икономикса и счетоводството, от една страна, и по разкриване на връзката между философията на науката и счетоводството, от друга, нашето днешно разбиране за първата в света икономическа дисциплина нямаше да има тази степен на всеобхватност, цялостност, интегрираност и не на последно място – перспективност.

Човекът в основата на приносите

Разгледаните приноси на проф. Трифон Трифонов за развитието на счетоводната теория са наистина уникални и напълно заслужават високите оценки, дадени от проф. Пергелов, проф. д.ик.н. Михаил Динев, проф. д.ик.н. Камен Миркович и други изследователи. Вероятно можем да се опитаме да обясним тези приноси в контекста на някои обективни предпоставки, съществували до 1989 г.: планово стопанство; развитие на икономически теории в бившия СССР, насърчаващи оптимизацията; недостатъчна толерантност при възприемането на научни теории, близки или сходни с тези, разработвани в страни извън социалистическия блок, и т.н. Но това обяснение би било непълно и крайно недостатъчно. Приносите на проф. Трифонов са резултат от неговото творческо сътрудничество с водещи учени от катедра „Счетоводство и анализ“ при УНСС, както и с колеги от сходни катедри от университети в България и в чужбина. Тези приноси са резултат и от неговите личностни качества и изследователски умения. Нека отворим поне две от тях. На първо място, *богатата му обща култура и широк мироглед* по отношение на развитието на икономическата наука и нейния инструментариум и оттам – непрекъснатите му усилия за интегриране на отделни частни

теории в полето на управленското счетоводство и за тяхното последователно обосноваване, при това през призмата на различни гледни точки. На второ място, неговият *автентичен начин на мислене*, който е в основата на последователния му стремеж за разглеждане на предмета на изследване в историко-логическо развитие и във взаимна обусловеност и зависимост от свързани процеси и явления. Това е начин на мислене, който поддържа непрекъснатия стремеж към истината, както и разбирането, че нея я няма в елементарното, дребнотемното и баналното. Начин на мислене, който е в основата на това изследователят да остане верен на своите убеждения и съвест.

Вместо заключение

Личностните качества на проф. д-р Трифон Трифонов, творческото сътрудничество със значими учени в страната и в чужбина и обективните предпоставки на социално-икономическата среда са в основата на това той да се превърне в един от водещите изследователи в областта на счетоводството в България. В своите публикации, както беше подчертано, проф. Трифонов прави успешен опит да интегрира англосаксонското управленско счетоводство с постиженията на източно-европейската математическа икономия и успява по автентичен начин да доразвие постигнатото в двете школи. Към тази амалгама той добавя и теоретичните достижения на предвоенната ни счетоводна наука. Такъв пример – за синтез на теории; за преодоляване на едностранчивото разглеждане на въпросите; за непрекъснато търсене на нови методологични и философски основи, върху които да градим съдържанието на счетоводството; за бягство от баналните интерпретации; за непрестанни опити за издигане на счетоводството на по-високо теоретично равнище – остава без аналог и до днес. Тези творчески усилия заслужават да бъдат оценени по достойнство. Но най-вече дължим високо признание за неговия „пример за научно достойнство“ – за непоколебимата вяра в научната истина; за нейното последователно и неуморно отстояване в дух на толерантност; за непримиримостта с догматичните разбирания; за високата академична етика; за важното напомняне, че имаме право светът да уважава нашите дела, но само когато самите ние уважаваме постиженията на своите предци; най-сетне – за вдъхновението непрекъснато да се стремим да бъдем по-добри от самите себе си.

Конфликт на интереси

Авторът декларира липса на конфликт на интереси.

Бележки

Съдържанието на публикацията изразява убежденията единствено на нейния автор и само той носи отговорност за него. Не може да се смята, че то отразява възгледите на катедра „Счетоводство и анализ“, на Финансово-счетоводния факултет или на Университета за национално и световно стопанство.

Благодарности

Благодарности на проф. д-р Стоян Стоянов, проф. д-р Даниела Фесчиян, проф. д-р Снежана Башева и проф. д-р Румяна Пожаревска за препоръките за подобряване на първоначалната версия на ръкописа.

Използвана литература

- Dinev, M. (2000). *Obshta teoria na schetovodstvoto*. Sofiya: Trakia-M. [Динев, М. (2000). *Обща теория на счетоводството*. София: Тракия-М] (*in Bulgarian*).
- Trifonov, T. (2004). *Strategicheskoto schetovodno byudzhethirane (Upravlenski schetovoden analiz), chast treta*. Sofiya: Trakia-M. [Трифонов, Т. (2004). *Стратегическо счетоводно бюджетиране (Управленски счетоводен анализ), част трета*. София: Тракия-М] (*in Bulgarian*).
- Trifonov, T. (2005). Management Accounting in Bulgaria: A Work in Progress. *Cost Management*, March/April, 43-47.
- Trifonov, T. (2007a). *Obshtometodologichni i ikonomicheski osnovi na schetovodnoto poznanie*. Sofiya: Trakia-M. [Трифонов, Т. (2007а). *Общометодологични и икономически основи на счетоводното познание*. София: Тракия-М] (*in Bulgarian*).
- Trifonov, T. (2007b). Metodologiyata na korporativnoto ikonomicheskoto znanie v saotvetstvie s filosofiyata na naukata. *Ikonomicheska misal*, br. 2, 29-49. [Трифонов, Т. (2007б). *Методологията на корпоративното икономическо знание в съответствие с философията на науката*. *Икономическа мисъл*, бр. 2, 29-49] (*in Bulgarian*).
- Trifonov, T. (2008). *Teoria na schetovodstvoto: filosofsko-ikonomicheski osnovi i modelirane*. Sofiya: UI „Stopanstvo“. [Трифонов, Т. (2008). *Теория на счетоводството: философско-икономически основи и моделиране*. София: УИ „Стопанство“] (*in Bulgarian*).
- Trifonov, T. (2009). *Upravlensko schetovodstvo (za finansov menidzhmant)*. Sofiya: UI

„Stopanstvo“. [Трифонов, Т. (2009). *Управленско счетоводство (за финансов мениджмънт)*. София: УИ „Стопанство“] (*in Bulgarian*).

Trifonov, T. (2018). Prof. Dimitar Dobrev – osnovopolozhnik, metodolog i vdahnovitel na schetovodното znanie. V: „*Schetovodstvoto – nauka, obrazovanie, praktika*“. Konferentsia, posvetena na 130-ata godishnina ot rozhdenieto na prof. Dimitar Dobrev, 32-58. Sofiya: IK – UNSS. [Трифонов, Т. (2018). Проф. Димитър Добрев – основоположник, методолог и вдъхновител на счетоводното знание. В: „*Счетоводството – наука, образование, практика*“. Конференция, посветена на 130-ата годишнина от рождението на проф. Димитър Добрев, 32-58. София: ИК – УНСС] (*in Bulgarian*).

Tsanev, S. (2012 [1968]). *Sachinenia v 12 тома*. I tom. Poezia 1956 – 2012. Plovdiv: Izd. „Zhanet 45“. [Цанев, С. (2012 [1968]). *Съчинения в 12 тома*. I том. Поезия 1956 – 2012. Пловдив: Изд. „Жанет 45“] (*in Bulgarian*).

Universitet za natsionalno i svetovno stopanstvo (UNSS). (2020). *Yubileen almanah 1920-2020*. Sofiya: IK – UNSS. [Университет за национално и световно стопанство (УНСС). (2020). *Юбилеен алманах 1920-2020*. София: ИК – УНСС]. (*in Bulgarian*).

Universitet za natsionalno i svetovno stopanstvo (UNSS). (2021). *100 godini katedra „Schetovodstvo i analiz“ 1920-2020*. Sofiya: IK – UNSS. [Университет за национално и световно стопанство (УНСС). (2021). *100 години катедра „Счетоводство и анализ“ 1920-2020*. София: ИК – УНСС] (*in Bulgarian*).

Михаил Мусов е доктор на науките, доцент в катедра „Счетоводство и анализ“, Финансово-счетоводен факултет, УНСС, musov@unwe.bg

Michael Musov, D.Sc., is Associate Professor at the University of National and World Economy (UNWE) – Sofia, musov@unwe.bg

PROF. TRIFON TRIFONOV – ROLE MODEL AND OUTSTANDING RESEARCHER

Abstract: This paper aims to acknowledge and pay due respect to one of our leading researchers in the field of accounting thought in Bulgaria, having worked over the last fifty years – the end of the 20th century and the beginning of the 21st century. Emphasis is placed on the main scientific contributions of Prof. Trifonov, particularly his creative efforts – to synthesize theories; to overcome the one-sided justification of research questions; to continuously search for new methodological and philosophical foundations of accounting; to eschew the trivial interpretations; to continuously attempt to raise the bar in accounting to a higher theoretical level. The manuscript also distinguishes Prof. Trifonov as “a role model of scientific dignity” (to borrow from Prof. D.Sc. Mihail Dinev).

Keywords: theory of accounting; management accounting; theory of costing; theory of economic optimization; economic approach to accounting

JEL codes: M40; M41

Как да се цитира тази статия:

How to cite this article:

Musov, M. (2024). Za prof. Trifon Trifonov – za primera na човека i deloto na ucheniya (Prof. Trifon Trifonov – Role Model and Outstanding Researcher). *Economic Thought Journal*, 69(1), 102-115, (in Bulgarian).
<https://doi.org/10.56497/etj2469106>